

Genel Konfor Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması

Turkish Version of the General Comfort Questionnaire

Sema KUGUOĞLU*, Ükke KARABACAK**

İletişim / Correspondence: Sema Kuguoğlu Adres / Address: Marmara Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Tıbbiye Cad. No: 40 81326 Haydarpaşa /İSTANBUL Tel: 0216 4181606/1145 - 0216 3302070/1145 Faks: 0216 4183773
E-mail: skuguoglu@marmara.edu.tr - skuguoglu@gmail.com

ÖZ

Amaç: Katharine Kolcaba tarafından geliştirilen Genel Konfor Ölçeği / GKÖ'nün (General Comfort Questionnaire / GCQ) geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarını yaparak Türkçe'ye uyarlamaktır.

Yöntem: Birinci aşamada ölçek Türkçe'ye çevrilmiş, geri çevirisi yapılmış ve uzman görüşüne sunulmuş olarak kapsam geçerliliği yapılmıştır. İkinci aşamada ölçeğin Türkçe şekli Memnuniyet Ölçeği (Servqual Scale) ile birlikte 190 hastaya uygulanmıştır.

Bulgular: Pearson Korelasyon, Cronbach's Alpha analizleri ile inceleme sonucunda ölçeğin yüksek iç tutarlılığa ($\alpha=.85$) sahip olduğu ve yapı geçerliliğinin ve güvenilirliğinin yeterli olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Ölçeğin daha geniş popülasyona ve sağlıklı bireylere de uygulanması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Konfor, genel konfor, geçerlilik, güvenilirlik.

ABSTRACT

Objective: The purpose of this study was to assess the validity and reliability of the General Comfort Questionnaire (GCQ) for the population of Turkey.

Method: In the first stage, the questionnaire was firstly translated into Turkish and after then was translated back into English by specialists. The content validity was performed by consultants. In the second stage final form of the questionnaire and the Servqual Scale were applied on convenience sample of 190 patients .

Results: The data which collected from this sample was used in the evaluation of the reliability and validity of the questionnaire. Pearson correlation, cronbach alpha coefficient were used to test these characteristics.

Conclusion: The instrument had high consistency ($\alpha=.85$) and its structural validity was satisfactory. Some further studies on sub-grups with different demographic characteristics was recommended in order to refine its validity and reliability.

Key Words: Comfort, general comfort, validity, reliability.

GİRİŞ

Geleneksel olarak hemşirelik sanatı ile bağdaştırılmış bir kavram olan konfor ve hasta konforu oldukça karmaşık, bireye özgü ve bütüncü kavramlardır. Literatürde; hemşirelerin sağladıkları güç, bakım, teselli etme, destek olma, cesaretlendirme ve yardımı, konfor ve konfor önlemleri aracılığı ile gerçekleştirdikleri bildirilmektedir (Kolcaba 1991a; Kolcaba 1992 b; Velioğlu 1999).

Hemşireler sistematik olarak bakım vermeye başladıktan sonra, çeşitli kavramları kullanmaya başlamışlar, konfor (rahatlandırma), bakım, iletişim gibi kavramlar kuram geliştirme çalışmalarının te-

melini oluşturmuştur. Hemşirelerin disiplin olarak ilgili olduklarını ifade ettikleri konfor kavramının geniş tarihsel boyutları Nightingale'in çalışmalarına dayanmakta, kavram eski ve yeni hemşire kurumlarının yayınlarında yer almaktadır (Kolcaba 1991a; Kolcaba 1991b; Öhlen ve Holm 2005) .

Çağdaş hemşirelik literatüründe hastanın konfor gereksinimleri üzerinde durulmuş ancak genellikle ağrı yönetiminde tartışılmıştır.

Hemşirelikte temel kavram olan konforun; konforlu, rahatlatıcı, rahatsızlık, konforlanmış ve konfor önlemleri gibi pek çok formu yaygın olarak kullanılmaktadır (Kolcaba 1991b; Kolcaba

* Prof. Dr. Marmara Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu

**Yard. Doç. Dr. Marmara Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu

1995; Kolcaba 2003).

Katharine Kolcaba (1995) hemşirelik disiplinde konfor kavramının kullanımına ilişkin yaptığı analitik çalışmalar sonucunda konforun; pozitif, holistik, çok boyutlu, kuramsal olarak tanımlanabilir ve uygulamaya konulabilir bir kavram olduğunu belirtmiştir.

Konfor, gereksinimlerin yoğunluk derecelerini belirten konfor düzeyleri, bireysel gereksinimlerin yoğunluğuna göre; ferahlama, rahatlama ve bireyin sorunlarının üstesinden gelebilmesini ifade eden üstünlük olarak üç aşamada ifade edilmektedir (Kolcaba 1991a; Kolcaba 1992b) .

Konforun boyutlarına ilişkin yapısı; hemşirelikte holizm literatüründe sıklıkla yer alan kavramlara dayanmakta ve fiziksel, psikospiritüel, çevresel, sosyokültürel olmak üzere dört boyutu bulunmaktadır (Kolcaba 1991a; Kolcaba 1992b).

Kolcaba (1992a; 2003); konforun kavramsal çalışmalarını tamamladıktan sonra oluşturduğu taksonomik yapıyı test etmek üzere hastada beklenen konfor sonucunu ölçmek için 48 maddeden oluşan, dörtlü likert tipte Genel Konfor Ölçeği (GKÖ)'ni geliştirme çalışmalarına başlamış ve sonuçlarını 1992 yılında yayınlamıştır. Daha sonraki çalışmalarında ölçeklerin, daha hassas ölçme gerçekleştirmede önerilen altılı likert tipte kullanılmasının daha uygun olacağını belirtmiştir. Hemşirelik araştırmalarında konfor kavramının yapısı nedeniyle önceleri holistik konfor beklenen sonuç değişkeni olarak kullanılmamıştır. Kolcaba taksonomik yapıyı oluşturan boyutların rehber olarak kullanımı ile konforun ölçüldüğü araştırma ölçeklerinin geliştirilmesini sağlamıştır (Kolcaba 1992a).

Kolcaba'nın (1992a; 2003) çalışmaları ve Karabacak'ın (2004) çalışmasında konfor gereksinimlerine odaklanan hemşirelik girişimlerinin yanı sıra beklenen konfor sonucunun derecesini ölçen araçların hemşirelik bakımı uygulama alanı içinde yer aldıkları ve her ikisinin de bakımın kalitesi ve hasta memnuniyeti ile çok kuvvetli bir ilişki için-

de oldukları ifade edilmektedir.

Konfor, hastada beklenen pozitif bir sonuç olarak kabul edilmektedir. Hemşireler hasta bakımında sundukları hizmetin kalitesini ölçebilmek ve hastada beklenen sonuçları değerlendirebilmek için Genel Konfor Ölçeğini kullanmakta ve bu yolla yazılı kayıt oluşturabilmektedirler (Kolcaba 2001).

Bu çalışma; Katharine Kolcaba tarafından geliştirilen GKÖ'nün geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarını yaparak Türkçe'ye uyarlamak amacıyla yapılmıştır.

YÖNTEM

Çalışma, GKÖ'nün dil uyarlaması, geçerlilik ve güvenilirliğinin değerlendirildiği metodolojik bir çalışma olup İstanbul'un Anadolu yakasında bulunan bir eğitim hastanesinde, gerekli izinler alındıktan sonra 2004 yılı Haziran ayında gerçekleştirildi.

Çalışma evrenini; verilerin toplandığı hastanenin değişik kliniklerinde yatan 356 hasta, örnekleme ise; araştırmaya katılmayı kabul eden, 18-88 yaş grubunda, en az ilkokul mezunu, Türkçe okuma yazma bilen, sağlık durumuna ilişkin soruları algılayıp yanıtlayacak düzeyde olan, hastanede kalma süresi en az beş gün olan, yaşamının tamamını Türkiye'de geçiren 190 hasta oluşturdu.

Veri toplama aracı olarak tanıtıcı bilgi formu, GKÖ ve Memnuniyet ölçeği kullanıldı.

Veriler, seçim kriterlerine uyan 190 hastaya kendileri cevaplamak üzere, buldukları ortamda formlar ve kalem verilerek 20 dakikada toplandı.

Genel Konfor Ölçeği

GKÖ, konforun kuramsal bileşenlerini oluşturan üç düzey ve dört boyutun yer aldığı taksonomik yapı rehber alınarak oluşturulmuş olup konfor gereksinimlerinin belirlenmesi, konfor sağlayan hemşirelik girişimleri ile beklenen konforda artma sonucuna ulaşma durumunu değerlendirmek için kullanılmaktadır.

Ölçek dördü/altılı likert tipte olup toplam 48 madde içermektedir. Çalışmada kullanım kolaylığından dolayı dördü/altılı likert tip tercih edilmiştir. Ölçek alt boyutları; ferahlama (16 madde), rahatlama (17 madde) ve sorunların üstünden gelme (15 madde) dir.

Pozitif ve negatif maddelerden oluşan ölçeğin yanıt düzenleri karışık halde verilmiştir. Buna göre pozitif ifadelerde yüksek puan (4p) yüksek konfora, düşük puan (1p) düşük konfora, negatif maddelerde ise düşük puan (1p) yüksek konfora, yüksek puan (4 p) ise düşük konfora işaret etmektedir.

Ölçeğin değerlendirilmesinde; elde edilen negatif puanlar ters kodlanarak pozitif maddelerle toplanır. Ölçekten alınabilecek en yüksek toplam puan 192, en düşük toplam puan ise 48 dir. Elde edilen toplam puan ölçek maddelerinin sayısına bölünerek ortalama değer saptanır ve sonuç 1-4 dağılımında belirtilir. Düşük konfor bir puan, yüksek konfor dört puan ile ifade edilmektedir. Ölçeğin Cronbach's Alpha değeri .88 olarak saptanmıştır (Kolcaba 2003).

Memnuniyet Ölçeği (Servqual Scale)

Memnuniyet ölçeği değişik sektörlerde hizmet kalitesini beş değişik boyutta değerlendirmek için Parasuraman, Zeithalm ve Berry tarafından 1988 yılında geliştirilmiş ($\alpha=.92$). Bu ölçek Babakus ve Mangold tarafından 1992 yılında sağlık sektörüne adapte edilmiştir ($\alpha=.96$).

Ölçek Türk diline 2002 yılında Argan ve Argan tarafından adapte edilmiştir. Ölçekte yatış işlemleri, hemşireler, hekimler, yardımcı sağlık personeli, yemekler, oda ve hastane ile ilgili memnuniyet alt boyutlarına yer verilmiştir (Argan ve Argan 2002; Kuşuoğlu, Aslan ve İcli 2006). Çalışmada ölçeğin tamamı için iç tutarlılık katsayısı $\alpha=.97$ 'dir

Verilerin Analizi

Veri analizinde SPSS paket programının 11.5 versiyonundan yararlanılmıştır. Değerlendirmede

”yüzdellik”, “Pearson korelasyon analizi”, “Cronbach's alpha iç tutarlılık katsayısı“ analizleri kullanıldı.

Genel Konfor Ölçeği'nin Uyarılma Çalışmaları

Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmalarına başlanmadan önce, ölçek sahibi Katharine Kolcaba ile iletişim kurularak orijinal ölçeğin ülkemizde kullanım izni alındı.

GKÖ'nün uyarlanmasında, ilgili literatüre uygun olarak psikolinguistik özelliklerin incelenmesi/ dil uyarlaması, psikometrik özelliklerin incelenmesi / güvenirlik-geçerlik çalışmaları gerçekleştirildi (Akgül 2003; Aksayan ve Gözüm 2002; Erkuş 2003; Haber ve LoBiondo-Wood 2006; Öner 2006).

Genel Konfor Ölçeği'nin Dil Uyarlaması

Ölçek uyarılma çalışmalarının ilk adımında; Türkçe ve İngilizce'yi çok iyi bilen, her iki dili de farklı zamanlarda ve farklı kültürlerde öğrenen ve lisan eğitimi veren bir askeri okuldaki çeviri grubu (beş lisan eğitimcisi) tarafından Türkçe'ye ayrı ayrı çevrildi. Yapılan çeviriler bağımsız bir gözlemci tarafından değerlendirildi ve her madde için en uygun çeviri benimsenerek Türkçe ölçek oluşturuldu.

Elde edilen Türkçe ölçek her iki dili anlayan, konuşabilen ve halen Amerika'da yaşamakta olan bir hemşire tarafından geri çeviri yöntemi ile tekrar İngilizce'ye çevrildi. Daha sonra Türkiye'de yaşayan bir İngilizce öğretmeni tarafından gözden geçirildi.

Asıl ölçek ile geri çevirisi yapılan Türkçe ölçekte yer alan maddeler karşılaştırıldı ve uygun olmayan maddelerin Türkçe ifadeleri yeniden gözden geçirilerek dil geçerliliği sağlandı.

Genel Konfor Ölçeğinin Geçerlik Çalışmaları

Türkçeleştirilen ölçeğin maddelerinin görünüm (face validity) ve içerik (content validity) geçerliliğini değerlendirmek için farklı uzmanlık alanlarında çalışan, 15 hemşire öğretim üyesinin gö-

rüşüne sunuldu. İçerik geçerliliğinin sayısal olarak değerlendirilebilmesi için Waltz ve Bausell'in geliştirdiği Content Validity Index örnek alınarak araştırmacılar tarafından bir dereceleme ölçütü hazırlanarak uzmanlara verildi (Erefe 2002; Gözüm ve Aksayan 2003; Haber ve LoBiondo-Wood 2006). Uzmanların önerileri doğrultusunda gerekli değişiklikler yapılarak forma son şekli verildi.

Uzman görüşü ile elde edilen veriler istatistiksel olarak değerlendirildiğinde genel konfor ölçeği için; Content Validity Index (CVI) minimum %73 düzeyinde yüksek bir değerde bulundu (Tablo1).

En az uyum sınırının altında olan madde belirlenmemiş olmasına rağmen, araştırmacılar tarafından belirlenen %70 alt sınırına yakın olan mad-

deler uzmanların eleştirileri göz önüne alınarak incelendi ve gerekli uyarlamalar yapılarak kapsam geçerliliği sağlandı .

Bu çalışmaların tamamlanmasından sonra küçük bir odak grupta (7 kişi) maddelerin anlaşılıp anlaşılmadığını belirlemeye yönelik bir çalışma yapıldı ve ölçeğe son şekli verildi. Elde edilen Türkçe form ve diğer formlar seçim kriterlerine uyan 190 hastaya uygulandı.

Araç geçerliliğinin sınanmasında; ölçüte bağlı geçerlilik yönteminden biri olan eş zamanlı ölçek geçerliği yöntemi kullanıldı (Erefe 2002) . Bu bağlamda ülkemizde daha önceden dilimize uyarlanan memnuniyet ölçeği ile GKÖ karşılaştırılarak iki ölçek arasındaki ilişkinin düzeyi incelendi. Böylece eş zaman geçerliliğine ilişkin bulgular elde edildi (Tablo 2).

Tablo 1. Genel Konfor Ölçeği Uzman Değerlendirme Puanları (N=15)

Sema Kuguoğlu, Ükke Karabacak

MADDE NO	Uygun Değil (1p)		Uygun Hale Gelinmesi (2p)		Uygun Ufak Değişiklik (3p)		Çok Uygun (4p)	
	n	%	n	%	n	%	n	%
1. Şu anda vücudumu gevşemiş hissediyorum	-		-		-		15	100
2. Çok sıkı çalıştığım için kendimi yararlı hissediyorum	-		-		4	27	11	73
3. Şu anda vücudumu gevşemiş hissediyorum	-		-		3	20	12	80
4. Yardıma gereksinim duyduğumda güvenebileceğim kişiler var	-		-		3	20	12	80
5. Egzersiz yapmak istemiyorum	-		1	7	1	7	13	86
6. Durumum beni bunaltıyor	-		-		3	20	12	80
7. Kendimi güvende hissediyorum	-		-		-		15	100
8. Başkalarına bağımlı olduğumu hissediyorum	-		-		-		15	100
9.Şu anda hayatımın değerli olduğunu hissediyorum	-		-		3	20	12	80
10. Sevdiğimi bilmek beni mutlu ediyor	-		-		-		15	100
11. Bulduğum ortamdan memnunum	-		1	7	2	13	12	80
12. Gürültü dinlenmemi engelliyor	-		-		-		15	100
13. Kimse beni anlamıyor	-		-		1	7	14	93
14. Ağrıma katlanmakta güçlük çekiyorum	-		-		4	27	11	73
15. Elimden gelenin en iyisini yapmak isterim	-		-		6	40	9	60
16 Yalnız kaldığımda mutsuz oluyorum)	-		-		-		15	100
17. İnançım korkusuz olmama yardım ediyor	-		-		2	13	13	87
18. Burada olmaktan hoşlanmıyorum	1	7	-		2	13	12	80
19 Şu anda kabızım	-		-		-		15	100
20. Şu anda kendimi sağlıklı hissetmiyorum	-		-		-		15	100
21. Bu oda beni ürkütüyor	-		-		1	7	14	93
22. Bundan sonra olacıklardan korkuyorum	-		-		1	7	14	93
23. Önemli olduğumu bana hissettirenler var	-		-		2	13	13	87
24.Yaşadığım değişikliklerin beni zorladığını hissediyorum	-		-		3	20	12	80
25. Açım	-		-		-		15	100
26. Doktorumu daha sık görmek istiyorum	-		-		1	7	14	93
27. Bu odanın ısısı iyi	-		-		-		5	100
28. Çok yorgunum	-		-		-		5	100
29. Ağrıyla başa çıkabiliyorum	-		-		1	7	4	93
30. Bulduğum ortam beni rahatlatıyor	-		-		1	7	4	93
31. Memnunum	-		-		-		5	100
32. Bu sandalye/yatak rahatsız	-		-		3	20	2	80
33. Bu manzara bende iyi duygular uyandırıyor	-		-		2	13	3	87
34. Özel eşyalarım burada değil	-		-		-		5	100
35 Kendimi buraya ait hissetmiyorum	-		-		-		5	100
36. Kendimi yürütecek kadar iyi hissediyorum	-		-		-		5	100
37. Arkadaşlarım tel. ederek /elektronik posta ile beni hatırlıyor	-		-		4	27	1	73
38. İnançlarım bana huzur veriyor	-		-		-		5	100
39.Sağlığım hakkında daha fazla bilgilendirilmek istiyorum	-		-		1	7	4	93
40. Kendimi kontrol edemiyorum	-		-		3	20	2	80
41. Çıplak olduğum için kendimi garip hissediyorum	-		-		1	7	4	93
42. Bu oda berbat kokuyor	-		-		-		15	100
43. Tek başıyım ama yalnızlık hissetmiyorum	-		-		1	7	4	93
44. Kendimi huzurlu hissediyorum	-		-		-		5	100
45. Kederliyim	-		-		-		5	100
46. Hayatımın anlamlı olduğunu fark ettim	-		-		1	7	4	93
47. Burada yaşamak kolay	-		-		1	7	4	93
48. Kendimi yeniden iyi hissetmek istiyorum	1	7	-		2	13	2	80

BULGULAR

Araştırmaya katılan olguların %22 (n=41)'si kadın, %78 (n=149)'i erkek, %38(n=72)'i evli, %62 (n=118)'sinin bekar olduğu belirlendi. Yaş ortalamasının $x=34$ (min18- max 84, $sd= 18,33$) yıl, eğitim düzeylerinin %38 (n= 73) ilköğretim, %40 (n=76) orta öğretim düzeyinde toplandığı, tamamının Türkçe konuşup yazdığı ve yaşamlarının tamamını Türkiye'de geçirdikleri belirlendi.

GKÖ'nün yapı (construct) geçerliğini sınamak için GKÖ ve alt düzeylerinin Memnuniyet ölçeği ve alt ölçekleri arasında korelasyona bakıldığında (Tablo 2); konforun rahatlama düzeyi ile yatış işlemlerinden memnuniyet arasında anlamlı pozitif bir ilişki ($r=.225$, $p<0.05$), hemşirelerden memnuniyet ($r=.279$, $p<0.01$), hekimlerden mem-

nuniyet ($r=.199$, $p<0.01$), yardımcı personelden memnuniyet ($r=.198$, $p<0.01$), yemeklerden memnuniyet ($r=.206$, $p<0.01$), odadan memnuniyet ($r=.214$, $p<0.01$), hastaneden memnuniyet ($r=.241$, $p<0.01$) arasında ise ileri derecede anlamlı pozitif bir ilişkinin var olduğu belirlendi.

Genel Konfor Ölçeğinin Güvenirlik Çalışmaları

Ölçek güvenilirliğini ölçmek için iç tutarlılık katsayıları (Cronbach's alpha) değerlendirildi.

Tablo 3 incelendiğinde; Cronbach's α GKÖ toplamında .85, ferahlama (.70), rahatlama (.70) ve sorunların üstesinden gelme (.55) alt boyutlarında da oldukça yüksek iç tutarlılık gösterdiği belirlendi. GKÖ alt boyutları arasındaki korelasyonun ileri derecede anlamlı idi ($p<0.01$).

Tablo 2. GKÖ ve alt boyutlarının Memnuniyet ölçeği ile alt boyutlarının korelasyonları (Pearson)

	Memnuniyet							
GKÖ	Yatış işlemleri	Hemşireler	Hekimler	Yardımcı personel	Yemekler	Oda	Hastane	Toplam
Ferahlama	.000	.080	.049	.036	.008	.043	.075	.053
Rahatlama	.225*	.279**	.199**	.198**	.206**	.214**	.241**	.252**
Sorunların üstesinden gelme	.039	.118	.073	.073	.024	.056	.103	.084
Toplam	.099	.178*	.118	.114	.089	.118	.156*	.145*

$p<0.01$ **

$p<0.05$ *

Tablo 2. GKÖ ve alt boyutlarının Memnuniyet ölçeği ile alt boyutlarının korelasyonları (Pearson)

	Ferahlama	Rahatlama	Sorunların üstesinden gelme	Cronbach's Alpha
Ferahlama				.70
Rahatlama	.66**			.70
Sorunların üstesinden gelme	.70**	.64**		.55
GKÖ Toplam	.90**	.87**	.86**	.85

$p<0.01$ **

TARTIŞMA

Yapı geçerliliğinde çok sık kullanılan bir teknik hipotez sınamasıdır. Bu yöntemde ölçekten çıkacak sonuçlara yönelik hipotezler geliştirilir, bu hipotezler araştırma sonuçları ile desteklendiği zaman ölçeğin yapı geçerliği hakkında veri elde edilmiş olur (Haber ve LoBiondo-Wood 2006). Çalışmada konforu yüksek olan hastanın memnuniyetinin yüksek olacağı varsayılarak eş zaman geçerliği yöntemi uygulanmıştır. GKÖ ve alt boyutları ile memnuniyet ölçeği ve alt boyutları arasında yer alan ilişki incelenmiş, ve istatistiksel olarak anlamlı pozitif bir ilişki belirlenmiştir (Tablo 2).

Literatürde, alfa katsayısının değerlendirme kriterlerine göre, elde edilen alfa değeri 0.60 ve üstünde, 0.80'in altında bir değer ise $(0.60 \leq \alpha \leq 0.80)$ ölçeğin oldukça güvenilir olduğu kabul edilmektedir (Özdamar 1999).

Orijinal ölçekte Kolcaba (1992a) iç tutarlık denetimini, sadece Cronbach alpha değerlerini kullanarak yapmıştır. Kolcaba çalışmasında iç tutarlık denetiminde Cronbach's alpha değerini toplamda .88 olarak saptamış alt ölçekler için ise .66 - .80 olarak belirlemiş ve bunu madde sayısının azalması ile güvenilirlik skorunun genellikle düştüğü şeklinde yorumlamıştır.

Bu çalışmada da Cronbach's alpha değerleri orijinal çalışmaya oldukça yakın düzeydedir (Tablo 3).

Literatürde ölçek maddeleri ya da alt ölçek puanları ile toplam ölçek puanları arasındaki anlamlı korelasyon katsayıları, iç tutarlılık göstergesi olarak kabul edildiği ifade edilmektedir (Öner 2006; Haber ve LoBiondo-Wood 2006). Orijinal çalışmaya paralel olarak ölçek alt değerlerinin kendi içerisinde ve toplam konforla arasında ileri düzeyde anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Genel konforun değerlendirilmesinde kullanılan GKÖ'nün Türkçe için geçerlilik ve güvenilirlik

çalışmaları ile elde edilen bulgular sonucunda, ölçeğin Türkçe formunun genel konforu değerlendirmede geçerli ve güvenilir olduğu görüldü. Ölçeğin daha geniş popülasyona ve sağlıklı bireylere de uygulanması önerilir.

KAYNAKLAR

- Akgül, A. (2003). Tıbbi Araştırmalarda İstatistiksel Analiz Teknikleri. 2.baskı, Emek Ofset, Ankara.
- Aksayan, S., Gözüm, S. (2002). Kültürlerarası ölçek uyarlaması için rehber I: Ölçek uyarlama aşamaları ve dil uyarlaması. Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi, 1:9-14.
- Argan, M., Argan, M. (2002). Sağlık hizmetleri pazarlamasında kalite ve Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesindeki servislerde yatan hastalara yönelik bir araştırma. VI. Ulusal Pazarlama Kongresi Kitabı. Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayını, 32: 133-50.
- Erefe, İ. (2002). Veri toplama araçlarının niteliği. Erefe, İ. (Ed.). Hemşirelikte Araştırma İlke Süreç ve Yöntemleri. Odak Ofset, İzmir, 169-88.
- Erkuş, A. (2003). Psikometri Üzerine Yazılar. Türk Psikologlar Derneği Yayınları, 1. basım, Ankara.
- Gözüm, S., Aksayan, S. (2003). Kültürlerarası ölçek uyarlaması için rehberII: Psikometrik özellikler ve kültürlerarası karşılaştırma. Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi, 1:3-14.
- Haber, J., LoBiondo-Wood, G. (2006). Reliability and Validity. LoBiondo-Wood, G., Haber, J. (Ed.). Nursing Research: Methods and Critical Appraisal for Evidence-Based Practice. Mosby Co., Missouri, 335-56.
- Karabacak, Ü. (2004). Meme kanserli hastalarda konforu destekleyici hemşirelik bakımının ve eğitimin radyoterapi uygulaması ile etkileşimi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 17-20.
- Kolcaba, K. (1991a). A Taxonomik structure for the concept comfort. IMAGE: Journal of Nursing Scholarship, 4: 237-40.
- Kolcaba, K. (1991b). An analysis of the concept of comfort. Journal of Advanced Nursing, 16: 1301-10.
- Kolcaba, K. (1992a). Holistic comfort: Operationalizing the construct as a nurse-sensitive outcome. Advances in Nursing Science, 1: 1-10.
- Kolcaba, K. (1992b). The concept of comfort in an environmental framework. Journal of Gerontological Nursing, 6: 33-8.
- Kolcaba, K. (1995). The art of comfort care. Image: Journal of Nursing Scholarship, 4: 287-89.
- Kolcaba, K. (2001). Evolution of the mid range theory of comfort for outcomes research. Nursing Outlook, 49: 86-92.
- Kolcaba, K. (2003). Comfort Theory And Practice: A vision for holistic health care and research. Springer Publishing Co, New York, 37-58.

Kuđuođlu, S., Aslan, F. E., Icli, G. (2006). Are patients in western Turkey contented with healthcare services? A quality assessment study. *Journal of Nursing Care Quality*, 4:366-71.

Öhlen, J., Holm, A. K. (2005). Comfort and comforting- an innovative course in undergraduate nursing education. *Nurse Education Today*, 25:95-101.

Öner, N. (2006). Türkiye'de Kullanılan Psikolojik Testlerden Örnekler. 2.baskı, B. Ü. Yayınevi, İstanbul, 1: 19.

Özdamar, K. (1999). Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi. 2. baskı, Kaan Kitabevi, Eskişehir.

Velioğlu, P. (1999). Hemşirelikte Kavram ve Kuramlar. Alaş Ofset, İstanbul.